

Nagy Szent Leó nagyheti beszéde

Az Úr szenvedésének mindennél szentebb napját, melyet Urunk Jézus, az Isten Fia, az emberi nem üdvösségéért vállalt, és miként megígérte, fölemeltetvén mindeneket magához vonzott, - oly nyíltan és oly világosan beszéli el nekünk az evangélium szava, hogy a vallásos és istenfélő szíveknek szinte egyet jelent az olvasottakat hallani és a megtörténeteket maguk előtt látni. S így, mivel a szent történet kétségbevonhatatlan tekintélyű, arra kell törekednünk, hogy az Úr segítségével, hogy nyilvánvaló legyen a megértés számára is az, amit tudunkra ad a történelemírás. Azután, hogy emberi tévedésből azon első és egyetemes romlás következett, midőn az ember által belépett e világba a bűn és a bűn által a halál, úgy, hogy az minden emberre átszármazott azáltal, akiben mindnyájan vétkeztek - a Sátán uralmát, a kemény rabság bilincseit senki el nem kerülhette, senkinek nem nyílt kiút sem a megbocsátó kiengesztelődéshez, sem az élethez, csakis egyetlen módon: úgy, hogy az Atyával egyöröklétben lévő és mindenben egyenlő Fiúisten egyúttal Emberfiává születni méltóztatott. Eljött megkeresni és üdvözíteni, ami elveszett, hogy miképpen Ádám által lett a halál, úgy a mi Urunk, Jézus Krisztus által legyen a halottak feltámadása. De az, hogy az Isten bölcsességének kikutathatatlan elhatározása szerint az Ige a végső időkben lett testté, nem jelenti, hogy az üdvösségünket világra hozó szűz szülése csak a végső időkben élő nemzedékeknek volt javára, s hogy ne áramlott vissza hatása a megelőző korszakokra. Mindaz, aki az ó-időkben az igaz Istent tisztelte, a régi századokban élt szenteknek serege a szent hitben élt és tetszett Istennek, és sem a pátriárkáknak, sem a prófétáknak, sem egyáltalán bárkinek a szentek közül, nem jött üdvösség és megigazultság, csakis a mi Urunk Jézus Krisztus megváltásában. Miként azt várták, miként a próféták sok-sok jóslatában és előképeiben ígérve volt, úgy az Ő ajándéka és cselekedete folytán valóban megadatott.

Azért most, kedveseim, az Úr szenvedésének egész eseménysorában ne úgy nézzük az emberi gyengeséget, hogy nem vesszük észre az isteni hatalom jelenlétét. Sem pedig ne gondoljunk úgy az Egyszülöttnek az Atyával egyöröklétű és egyenlő alakjára, hogy közben nem tartjuk valóságosnak azt, ami első látásra Istenhez méltatlannak látszik. Mert a két természet mindenestül az egyetlen Krisztus, és sem az Ige nem volt leválasztható az Emberről, sem az emberi természet nem vált el az Ige személyétől. Nem szabad megutálnunk az ő megalázottságát, hiszen közben nem csökkent az ő fensége. Mitsem ártott az ő sérthetetlen természetének az, amit szenvedésre képes természetének el kellett viselnie. A teljes misztérium, melyet egyszerre vitt végbe az ő embersége és istensége, az irgalmasság megvalósíltása volt, s az atyai szeretet cselekedete. Mert olyan bilincsekben tartottak minket megkötözve, hogy másként, mint e segítséggel, ki nem szabadulhattunk. Az istenség megalázottsága a mi felemeltetésünk: mi ekkora áron vagyunk megváltva, ilyen ráfordítással vagyunk meggyógyítva! Mert ki tudna eljutni az istentelenségtől a megigazultságra, a nyomorból a boldogságra, ha az Igaz az istentelenekhez, a Boldog a nyomorban lévőkhöz le nem hajlott volna!

Nem kell tehát pironkodnunk, kedveseim, Krisztus keresztje miatt, mely az isteni döntés erejének következménye volt, s nem a bűn állapotáé. Habár a mi gyöngeségünket magára véve, Urunk Jézus valóságosan szenvedett és valóságosan meghalt, de nem szakadt el dicsőségétől úgy, hogy a szenvedés gyalázataiban is ne nyilatkozott volna meg valami cselekedetének isteni voltából. Amikor az istentelen Júdás, immár levette a báránybőrt, a farkas módjára nyíltan dühöngött, szennyes tettét a béke jelével kezdte végrehajtani, s az árulás jelét minden dárdánál gyilkosabb csókkal adta meg, a dühöngő sokaság, mely az Úr elfogására a katonák felfegyverzett csapatával együtt összejött, fáklyák és szöveténekek között az igaz világosságot - sötétségüktől megvakítva - föl nem ismerték: az Úr, aki inkább

várta a tömegeket, mintsem kikerülte volna, mielőtt még megtalálták volna, "kit kerestek?" - kérdezte, s miként János evangelista tanúskodik róla, mikor azok azt mondták: Jézust keresik, "Én vagyok" - mondta nekik. És a szó a legvadabbakból összegyűlt sereget mintegy villámcsapással földre sújtotta és megrémítette, hogy ezek a kegyetlen, fenyegető, félelmetes embereket visszaűzve erejüket veszítették. Hol volt most a gonoszság összeesküvése? hol volt most dühöknek hevessége? mi haszna volt a fegyveres fölszerelésnek? Az Úr ennyit mond: "Én vagyok", és hanga az istentelenek seregét földre teríti. Mire képes majd az ítélkező fölsége, ha most ennyit tett az ítéltetésre induló alázatosság?

Mindazonáltal az Úr, tudván, mi illik az általa vállalt misztériumhoz, nem marad meg hatalma gyakorlásánál, hanem megengedi, hogy üldözői az elhatározott gaztett kivitelezéséhez visszatérjenek. Hiszen ha nem akarta volna, hogy elfogják, nem foghatták volna el, de kicsoda üdvözülhetett volna az emberek közül, ha Ő nem engedi magát elfogni? Lám, Péter, aki az Úrhoz némileg hevesebb indulattal ragaszkodott, s az önkény támadása ellen egy szent szeretettől hevítve lángra gyulladva, a főpap szolgája ellen kardot használt, s a többieknél vadabban támadó férfinek fülét levágta. És az Úr mégsem túri, hogy ennek a buzgó apostolnak jó szándékú felindulása a maga útján tovább menjen: a kardot félretéti, s nem engedi, hogy őt a gonoszok ellen kézzel és vassal védelmezzék. Mert megváltásunk szakramentuma ellen volt az, hogy aki mindenekért halni jött, magát elfogni ne engedje, s nem akarta, hogy a dicsőséges kereszt dicsősége későbbre halasztódjék, a Sátán uralma még tovább tartson, az emberi nem rabsága még hosszas legyen. Az ellene dühöngőknek tehát szabadságot ad a gonoszságra, de még ilyenek között sem tartja méltatlannak istenségét megmutatni: a szolgának levágott fülét, mely az élő testnek tagjainak közösségétől elszakadt, a megbecstelenített fej trónjára Krisztus keze visszaülteti, s az nem késlekedik parancsát követni annak, akinek a testrésze maga is alkotása volt.

Mindezekben a cselekedetben tehát ott volt az isteni erő. De hogy fenségének hatalmi megnyilvánulását az Úr megtartóztatta, s az üldözők hatalmát magára engedte, az abból az akarattól van, mellyel szeretett minket, és önmagát értünk áldozatul adta, együttműködve e dologban Atyjával, ki "saját Fiát nem kímélte, de értünk mindnyájunkért átadta őt". Mert egy az Atyának és a Fiának akarata, miképpen egy az istensége, s ami az ő elhatározásának következménye, azért nem tartozunk köszönettel nektek, zsidók, sem neked, Júdás. A mi üdvözülésünk ügyének szolgált ugyanis - akaratotok ellenére - a ti istentelenségetek, és ti általatok ment végbe az, amit valójában Isten keze és döntése megtörténni elhatározott. Krisztus halála minket felszabadít, titeket vádol. Csak ti tehetek róla, hogy nem nyertétek el azt, amit mindannyiunktól el akartatok venni. És mégis, oly nagy a mi Megváltónk jósága, hogy ti is elnyerhetitek a bocsánatot, ha Krisztust, Isten Fiát megvallva, szülőgyilkos tetteketek elhagyjátok. Mert nem hiába könyörgött a keresztben az Úr: "Atyám, bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek". És a menekvés lehetősége még tőled sem múlt volna el, Júdás, ha ahhoz a bánathoz tértél volna, mely tégedet Krisztushoz szólítana, s nem arra, mely a hurokhoz ösztökélt. Azt mondtad ugyanis: "vétkeztem, elárulván az igaz vért", - mégis gonoszságodnak hűtlenségében megátalkodtál, mert a végső halálveszedelemben Jézust csak hozzánk hasonló embernek tartottad, s nem Istennek, Isten Fiának, holott magadhoz hajlíthattad volna irgalmasságát, ha nem tagadod mindenhatóságát.

És mára elég ennyi, kedveseim, hogy fületek szívesen fogadja, nehogy a nagyobb terjedelem miatt fáradtság lépjen meg titeket. Ami pedig még hiányzik a teljeséig, ígérjük, hogy azt szerdán, ha Isten segít, megadjuk nektek. Mert aki szájunkra adta azt, amit mondtunk, hitünk szerint megadja azt is, hogy mit mondjunk ezután. A mi Urunk, Jézus Krisztus, az ő Fia által, ki az Atyával és a Szentlélekkel együtt él és uralkodik mindörökkön örökké. Amen.

